

MUSEUM Edammer Hans van den Ende nieuwe directeur van Zaanse Tijd

'Prachtige snoepwinkel'

Hans van den Ende (51) uit Edam is per 1 januari de nieuwe directeur van Museum Zaanse Tijd op de Zaanse Schans. Hij volgt Carel Hofland (68) op, die met pensioen gaat. „Het is alsof ik in een snoepwinkel met prachtige objecten werk.”

José Pietens

Zaandam ■ Van den Ende kreeg de liefde voor klokken met de paplepel ingegoten. Zijn vader – Hans senior – begon eind jaren vijftig met het verzamelen van antiek en was 'vrij actief binnen de klokkenwereld'. In zestig jaar tijd brachten vader en zoon een paar honderd klokken bijeen.

Voor Van den Ende waren klokken lange tijd een hobby. „Ik werkte als it-manager. Ook moderne techniek zoals een computer kan niet zonder tijd. En een uurwerk is weer de hightech van de zeventiende en achttiende eeuw. Een klok is een meubelstuk met wat techniek erin. Die combinatie van enerzijds techniek en ontwikkeling en anderzijds kunst en ambacht is wat mij er zo in aanspreekt.”

Sinds 2016 is Van den Ende bestuurslid van Stichting Tijdmeetkundige Collectie Nederland. Onder deze stichting vallen Museum Zaanse Tijd en het nieuw te openen Tijdmuseum in Den Haag waarbij hij ook betrokken is.

Wevershuis

Het Zaandamse museum is in 1976 begonnen met een collectie van een particuliere verzamelaar in een monumentaal wevershuis op de Zaanse Schans. Carel Hofland zat in 2001 al in het bestuur en werd in 2008 directeur. De Tukker uit Heemstede gaat met pensioen. Van den Ende, die afgelopen mei in eerste instantie als vrijwilliger bij het museum begon, wilde graag in zijn voetsporen treden. „Ik heb geen opleiding voor museumdirecteur gevolgd, maar ben wel ondernemer in het bedrijfsleven geweest. Een museum is voor een groot deel ook een bedrijf. Daarnaast hou ik van musea en heb ik ruim dertig jaar kennis op het gebied van klokken. Die twee werelden komen hier mooi samen. Het is alsof ik in een snoepwinkel met prachtige objecten werk.”

Icoon

Onder Hoflands leiding is in 2015 een herinrichting in gang gezet. Van algemeen museum over het Nederlands uurwerk werd de focus verlegd naar de Zaanse klokkenindustrie. Het museum heeft zo'n tweehonderd objecten en honderd bruiklenen die het verhaal vertellen van onder andere de befaamde Zaanse klok, een wereldwijd bekend icoon dat van 1670 tot 1740 werd gemaakt. Inmiddels is het museum een nieuwe entree, Zaanse kamer en Amsterdamse kamer rijker. Op die gedaanteverandering is Hofland erg trots.

De Amsterdamse kamer werd afgelopen zomer voltooid. Deze pronkkamer legt uit waar de rijkdom uit de Gouden Eeuw vandaan kwam en hoe tijd daarin een rol speelde. Hierin zijn onder andere staande horloges te zien en een mobiele van gouden en zilveren zakhorloges. Ook ingenomen is Hofland met 'Het Tijdnetwerk', een evenement met tv-presentator/

Hans van den Ende tussen de Zaanse klokken in de Zaanse kamer.

FOTO JOSÉ PIETENS

„Tijd is echt zoveel meer dan alleen maar 'hoe laat het is'

historicus Hans Goedkoop dat het museum vijf jaar geleden in Wormer organiseerde. „Met een stuk of vijftien bezoekers was het een commercieel debacle, maar inhoudelijk was het een érg goede bijeenkomst.”

Gevangen

Hofland, afkomstig uit een familie van horlogemakers, verzamelt zelf elektrische klokken. „Die werden gemaakt van 1880 tot 1950. Ze zijn technisch interessant en speelden een belangrijke rol in hoe wij met tijd zijn omgegaan. Elk dorp had altijd zijn eigen plaatselijke tijd en door elektrische klokken hadden we ineens allemaal dezelfde tijd. Dat was goed voor de economie: je kon treinen op tijd laten rijden en afspraken maken, waardoor we allemaal meer gevangen in de tijd zijn geraakt.”

Metamorfose

De metamorfose van Zaanse Tijd is nog niet klaar. Van den Ende hoopt

Carel Hofland gaat na twaalf jaar directeurschap met pensioen. ARCHIEFFOTO

dit voorjaar te kunnen beginnen met de laatste ruimte op de begane grond. De 'allesoverheersende' trap wordt vervangen door twee kleine en de ruimte wordt gewijd aan 'tijdmeting in het algemeen en de relatie tussen mens en tijd'. Als laatste is de bovenverdieping aan de beurt. „Daar zullen we tijdelijke exposities gaan houden, gerelateerd aan actuele onderwerpen. Bijvoorbeeld over zomer- en wintertijd en over op tijd gebaseerde sporten tijdens de Olympische Spelen.”

In 2021 hoopt hij ook een eind op streek te zijn met het Tijdmuseum aan het Noordeinde in Den Haag. Dat zal algemener op tijd ingaan

dan het Zaanse museum doet. „In Den Haag hebben we drie- tot vierduizend objecten die sinds 2013 in opslag zitten. Die zijn we nu allemaal aan het uitpakken. Afgelopen voorjaar hadden we al de bijbehorende bibliotheek en het kenniscentrum willen openen, maar dat is door corona vertraagd.”

Slingerklokken

Stukken uit zijn eigen collectie zullen ook in Den Haag en in Zaandam zijn te zien. „Mijn verzameling bestaat uit drie categorieën: de 'van alles wat'-categorie met leuke en idiote exemplaren, lantaarnklokken en slingerklokken. De slingerklokken zijn het belang-

rijkst. Christiaan Huygens vond in de zeventiende eeuw het slingeruurwerk uit. De slinger heeft de precisie enorm verhoogd. Eerder liepen klokken tien tot vijftien minuten per dag voor of achter, met de slinger was dat nog maar één minuut per week.”

„Tijd is zoveel meer dan 'hoe laat het is'. Tijd wordt gebruikt om te navigeren, tijd zit in elke computer. We hebben veel spreekwoorden over tijd, we beleven tijd steeds anders: het kan voorbij vliegen én kruipen. Ook het begrip tijd verschilt. Wij vinden een klok van 350 jaar heel oud, maar in de archeologie stelt een paar honderd jaar helemaal niks voor.”

Bezoekers

Museum Zaanse Tijd trok de afgelopen twee jaar 27.000 bezoekers. Door corona is dat aantal dit jaar gedaald tot 9.000 bezoekers.